

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institvtiones Morales

In Qvibus Vnivers[a]e Qvaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1616

20. Quid potestatis habeat Rom. Pont. in totam Catholicam Ecclesiam.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14007

In primis Leo Quartus scribens episcopis Britanniae, ut haberet *cap. De libellis. dist. 20.* sic ait: De libellis, & commentariis aliorum non conuenit laicos iudicare, & sanctorum Conciliorum Canones relinquere, vel Decretalium regulas, quae habentur apud nos simul cum Canonibus, quibus in omnibus Ecclesiasticis vim iudicis, id est, Apostolorum, Nicaenorum, Ancyranorum, Neocaesariensium, Gangrensi, Sardicensium, Africanensium, Carthagenensium. Gratianus itidem in *c. Prima annotatio. dist. 16.* sic habet:

Prima Annotatio, Ancyra Synodus dicitur, quae ante Nicaenam fuit, sed propter auctoritatem maiorem postponitur, in qua Patres decem & octo statuerunt Canones viginquaginta, quorum auctor maxime Vitalis Antiochena Episcopus extitit. Celebrata est, quamuis id Gratianus non dicat, Anno Dom. 316. *ut ait Onuphrius in Chronico.*

Secunda, Neocaesariensis, quae post Ancyranam legitur fuisse, in qua Patres decem & septem statuerunt Canones XIV. quorum auctor maxime fuit Vitalis episcopus Salonitanus. Peracta est haec Synodus paucis annis post Ancyranam, vel eodem anno quo Ancyra. *Onuphrius in Chronico.*

Tertia, Gangrensis, quae post Nicaenam legitur fuisse: in qua Patres 16. statuerunt Canones 20. Coacta est haec Synodus, teste *Onuphrio in Chronico* anno Domini 361.

Quarta, Sardicensis, quae fuit fere Generalis, ex plerisque Occidentis & Orientis Episcopis anno Dom. 347. in qua Synodo Patres plus quam 300. statuerunt Canones 21. quorum auctor maxime fuit Osius Cordubensis Episcopus, sedis Apostolicae Legatus, una cum Vincentio Episcopo Capuano, & Ianuario Beneuentano, & Calepido Neapolitano.

Sciendum est, Sardicense Concilium vocari a Maioribus Generale, & Magnum, quia ex pluribus quam trigintaquinque Prouinciarum Episcopi conueniunt ex Occidente 300. ex Oriente 70. *ut ait Athanasius in Epist. ad sol. & Apolog. 2. Socrates lib. 2. cap. 15. Sozom. lib. 3. cap. 11.* Missi sunt ad Concilium Legati a Iulio Pontifice Romano Archidamus, & Philoxenus presbyteri, teste *Athanasio. Apolog. 2.* quidquid dicat Gratianus Osum Cordubensem, & Prorogem Sardicensem Episcopum Primarium locum tenuisse, sed post Legatos, testatur *Sozom. lib. 3. cap. 11.* Agebat autem Osius Patronum Synodi, cuius erat definienda proponere, & singulorum rogare sententias.

Quinta, inquit Gratianus, Antiochena, in qua Patres 30. statuerunt Canones 59. quorum auctor maxime Eusebius Palaestina Episcopus extitit. Celebrata est anno Domini, *ut ait Onuphrius in Chronico*, 361.

Sexta, Laodicensis, in qua Patres 32. statuerunt Canones 59. quorum auctor Theodorus Episcopus extitit, anno Domini 364. teste *Onuphrio.*

Septima, Africana, hoc est, Carthagenensis, quarta, anno Domini 397. in qua Patres 229. recitauerunt, & firmauerunt Canones 505. qui per diuersa Concilia Africanae prouinciae, tempore Aurelii Carthagenensis Episcopi leguntur esse conscripti.

Octaua, Carthagenensis VI. in qua Patres 228. statuerunt Canones 51. quorum auctor fuit Aurelius Carthagenensis Episcopus, anno Domini 418. In qua Synodo interfuisse legitur S. Augustinus Hipponensis Episcopus tempore Honorij Augusti.

Nona, Arelatenensis, in qua Patres C. statuerunt Canones quatuor; quorum auctor extitit Maurinus Arelaten Episcopus.

Decima item Arelatenensis, in qua Patres statuerunt 18. Canones: quorum auctor Caesarius Episcopus Arelatenensis fuit tempore Augusti Constantini.

Vandecima, itemque Arelatenensis, in qua Patres 18. statuerunt Canones XII. iterum Arelatenensis in Vico Hortensi, in qua Patres 71. statuerunt Canones: quorum auctor fuit Caesarius Arelaten Episcopus. XIII. itidem Arelaten.

in qua Patres 18. statuerunt Canones, quorum auctor maxime fuit Sarpilius Arelaten Episcopus. XIV. Arausiana, in qua Patres 26. statuerunt Canones, quorum auctor maxime fuit Hilarius Episcopus Arelatenensis. XV. Epauensis, in qua Patres 26. statuerunt Canones 9. quorum auctor maxime fuit Caesarius Episcopus Arelaten. XVI. Agathensis, in qua Patres 39. statuerunt Canones, quorum auctor maxime fuit Episcopus Arelaten. XVII. Aureliana, in qua Patres 72. statuerunt Canones, quorum auctor maxime fuit Aurelius Arelatenensis Episcopus. XVIII. iterum Aureliana, in qua Patres 30. statuerunt Canones. XIX. itidem Aureliana, in qua Patres 30. statuerunt Canones, quorum auctor maxime fuit Albinus Andegauensis Episcopus. XX. Aluernensis, in qua Patres 5. statuerunt Canones, quorum auctor fuit Honorius Episcopus. XXI. Maticensis, in qua Patres 21. statuerunt Canones, quorum auctor maxime fuit Priscus Episcopus Lugdun. XXII. itidem Maticensis, in qua Patres 86. statuerunt Canones, quorum auctor idem Priscus Lugdun. Episcopus. XXIII. Lugdun. in qua Patres 18. statuerunt Canones, quorum auctor maxime fuit Philippus Viennensis Episcopus. XXIV. iterum Lugdunensis, in qua Patres 30. statuerunt Canones, quorum auctor maxime fuit Priscus Lugdun. Episcopus. Haecenus Gratianus.

Ex his constat, Canones Ancyranos, Neocaesarienses, Gangrenses, Sardicenses, Africanos & Carthagenenses in Romana Ecclesia Canonicam auctoritatem habere. *cap. ut dixi, de libellis. dist. 20.* Item Canones Antiochenes, & Laodicensis confirmantur in 6. Synodo in Trullo celebrata, *Can. 2.* sed maiorem auctoritatem habent, quia communi Ecclesiastico vsu approbati sunt.

Item Mileuitana Synodus confirmata est auctoritate Innocentii, Arausiana I. auctoritate Leonis I.

Arelatenensis Synodi prima, secunda, & tertia communi Ecclesiastico vsu receptae sunt; ut etiam Aurelianae 1. 2. 3. 4. & 5. Sic etiam Aluernensis Synodus. Insuper Brauerensis Synodi 1. 2. & 3. Praeterea septem Carthagenenses Synodi, Toleranae duodecim, vel tredecim, vel sedecim, Epauensis, Hispalensis prima, & secunda. Illerdensis, Caesaraugustana, Gerundensis, Patiensis 1. & 2. Cabilonensis, Tiburicensis, Turonensis prima, & secunda. Lugdunensis prima, & secunda. Maticonensis, prima, & secunda: Antiodorensis, in qua Canones 45. editi sunt: Agathensis, in qua Canones 71. conditi sunt: Valentina, in qua Canones 6. editi in Hispania: communi vsu Ecclesiastico receptae sunt.

Praeterea, multi Pontifices Romani Synodos celebrant, tum in Vrbe, tum extra Urbem, in Italia, Gallia, & Germania, quibus ipsi praesuerunt; quae cum ipsorum praesentia, & auctoritate coactae & absolutae fuerint, Canonicam habent auctoritatem.

C A P. XX.

Quid potestatis habeat Romanus Pontifex, in totam Ecclesiam Catholicam.

HAecenus dixi de summa Pontificis potestate in Generale Concilium: nunc dicendum est mihi de eiusdem auctoritate & potestate in totam Catholicam Ecclesiam: Nomen enim Generalis Concilii, non intelliguntur nisi Episcopi, & caeteri, qui Romani Pontificis auctoritate, ius & potestatem habet definiendi res fidei in Concilio Generali: at Ecclesiae Catholicae nomine, non solum Clerici omnes, sed etiam laici credentes in Deum comprehenduntur.

Primo quaeritur, Quare res publica, & multitudo ceterorum veniat Ecclesiae significatione? Respondet, nomen Ecclesiae esse Graecum; quod si verbum verbo reddamus, eadem est Graecis Ecclesia, quae Latinis conuocatio, vel Concilio. Ecclesiastes enim dicitur Concionator. Fideles conuocati dicuntur, non quod merito, & in-

fitia

ficta sua, sed Dei gratia, & vocatione in vnum Ecclesie corpus coalescant. *Rabanus de Clericorum institut. capite primo.* Et quamvis Ecclesie nomen in veteri Testamento de piis & impiis dicatur: est enim in Psalmis, *Ecclesia Sanctorum, & Ecclesia malignantium*: In nouo tamen Testamento nunquam in malam partem accipitur, sed semper pro euentum, siue piorum, aut fidelium multitudine Communiter vero scriptores Eccl. ficti annotarunt, *vt ait Canus lib. 4. de locis, capite secundo*, in et Synagogam, & Ecclesiam discernere esse: nam vetus ille Iudeorum populus Ecclesia, & Synagoga vocatus est: At Christiana re publica, neque in sacris literis, nec in Ecclesiasticis scriptoribus appellata est aliquando Synagoga, sed semper Ecclesia.

Secundo quaeritur, Quia in Ecclesia nomine intelligantur, siue quid Ecclesie voce significetur? Nicolaus Papa, *cap. Ecclesia, de consec. distinet. 1.* Ecclesiam definiuit, Collectionem fidelium, siue credentium: sed sciendum est, Ecclesiam posse dupliciter accipi. Primo, vt est omnium fidelium ab initio mundi vsque ad eius finem, & exitum multitudo: qua ratione S. Thomas de Ecclesia loquitur 3. *par. quest. 8. art. 3.* Sic etiam accipiunt omnes, qui dicunt esse nunc eandem Ecclesiam, quae fuit in populo Iudeorum sub lege Moysi, & in hominibus, qui ante Moysen sub lege naturali vixerunt. Sic accepta Ecclesia, non Baptismi sacramento leccitur, sed ratione fidei aliquo exteriori signo suscepta, & exulta. quae omni tempore Dei populum ab infidelium gente, & coetu separauit.

Secundo modo dicitur Ecclesia, quae in Christi nomine per Baptismum, qui est fidei sacramentum, Christianam plebem à Synagoga distinguit. Nicolaus Papa *loco citato* Ecclesiam primo modo accepisse videtur.

Tertio quaeritur, An Haeretici sint partes, & membra Ecclesiae? Certe ex definitione Ecclesiae, quam tradidit Nicolaus Papa, constat haereticos extra ecclesiam esse, quia à recta fide aberrarunt, & eam amisserunt, *vt ita testantur Cyprianus Epist. 3. lib. primo, quae est ad Cornelium, & secta, quae est ad Magnum. Augustin. lib. 3. de Baptismo. cap. ult. & lib. 4. cap. 12. Gregor. lib. 12. Moralium cap. 15. Idem colligitur ex cap. Firmiter, de Summa Trinitate, & cap. Ecclesia, de consec. distinet. 1.* Item haeretici sunt fidei, & Catholicae religionis desertores: at nemo est intra Ecclesiam sine fide.

Obiiciunt quaedam, Haeretici sunt baptizati, & per baptismum Christi characterem habent, ergo sunt Ecclesiae partes? Respondeo, baptizatos eos quidem esse, & Christianum characterem habere, sed à fide in baptismum suscepta recessisse. Vnde ipsi per haeresein sese ab ecclesia diuiserant, nec quamdiu durat Baptismus, & character Christi ex eo susceptus, tamdiu ecclesiae membra, & partes efficiunt, sed quamdiu baptizati non sunt per haeresein ab ecclesia excisi & exclusi, quales sunt haeretici.

Secundo obiicitur: Haeretici ab ecclesia puniuntur, ergo in eos iurisdictionem habet, & proinde extra ecclesiam non sunt: Ecclesia enim non punit, qui extra eam sunt. Respondeo, puniri tanquam desertores, & transfugas, omnis enim res publica ius habet, & auctoritatem animaduertendi in eos, qui à data fide deficiunt.

Tertio obiicitur, Papa si sic haereticus, non est ipso iure Pontificatu priuatus, vt est multorum opinio; ergo adhuc est caput ecclesiae, at sic caput est: ergo membrum. Respondeo, Deum à quo Papa iurisdictionem accepit, tunc per illum tanquam per membrum separatum, & auisum ab ecclesia iurisdictionem exercere: nihil enim hoc mirum est, si enim etiam res publica aliquando sua munia, & officia exequitur, & obit per eos, qui non sunt reipubl. partes. *leg. Barbarius, ff. de offic. Praetoris.* Barbarius erat seruili conditionis, & functus fuerat munere, & officio Praetoris: & respubl. rata, & firma habuit, quae in magistratu gesserat. Rata sunt, & firma acta per Papam Haeticum, donec iudicio ecclesiae publico fuerit à Pontificatu deiectus.

Quarto obiicitur, Apostolus 2. ad Timotheum 2. cum

dixisset: Hymenaeum, & Philetum a veritate excidisse, & subuertisse quorundam fidem, subiunxit: In magna domo non solum esse vasa aurea, & argentea, sed & lignea, & fictilia: & quaedam quidem in honorem, alia vero in contumeliam. Significat igitur, eos, qui à fide defecerunt, in ecclesia magna domo esse non quidem in honorem, sed in contumeliam. Et probatur, quia Augustinus tradens eum locum Apostoli, dicit: Haeretici esse quodammodo in ecclesia propter eadem sacramenta, quous administrandis cum ecclesia conueniunt, *lib. 3. de baptismo capitulo ultimo, & lib. 4. cap. 12.* idque confirmat testimonio Cypriani *Epistola secunda lib. 4. quae est ad Antoninum.* Respondit, Apostolum, si ad Hymenaeum, & Philetum verba illa retulit, non id tempus pro Casso, quo iam de domo fidelium communi per seclam priuatum exierant, sed illud potius, quo per suscepiam si em, ac baptismum in magna domo continebantur. Cum enim Paulus dixisset, quosdam a veritate excidisse, non omnes fragiles existimarentur, ac proinde Ecclesiam tunc tenemus, adiecit, in magna domo esse vasa aurea, argentea, & fictilia. Et quoniam quaereret fortasse quispiam, cur Deus in Ecclesia sua alios esse firmos, alios stare, alios excidere pareretur: Responderet apostolus, in magna domo non solum esse vasa aurea, & argentea, sed etiam lignea, & testacea. Ad Augustinum vero respondeo, non eum dixisse, Haereticos esse in ecclesia absolute, & simpliciter, sed quodammodo, quia nimirum sacramenta administrant. Nec Cyprianus in *Epistola ad Antoninum* dixit: Haereticos intra ecclesiam esse, sed eos inlra ecclesiae sacramenta conferre.

Quarto quaeritur, An schismatici sint partes ecclesiae? Respondeo, schismaticos intra ecclesiam non esse: quia sicut haeresis diuidit, & separat haereticos ab ecclesia, ita schisma excludit, & diuidit schismaticos à capite, & unitate ecclesiae. Schismaticus etiam, si nondum haereticus sit, ab unitate ecclesiae recedit, sub ecclesiae capite esse, & ei parere recusat: non quod neget vnum in ecclesia oportere esse caput, sed quod fateatur hunc vel illum, videlicet Titium, vel Caium, non esse verum, & legitimum ecclesiae caput. *Sandus Thoma secunda secunda, q. 39. art. 1. & ibi Caius. & Turcremata in sum. lib. 4. part. 1. cap. 1.* Vnde Graeci quamuis alioqui haeretici non essent, si fateantur, spiritum sanctum ex patre, & filio, vel ex patre per filium procedentem, & primum Rom. Pontificis in tota ecclesia Catholica, nihilominus tamen eo solo, quod schismatici sunt, ab ecclesia Latina, ac proinde Catholica diuisi sunt, & exclusi.

Quinto quaeritur, An catechumenus sit pars, & membrum ecclesiae? Ratio dubitandi est, qui ex vna parte fidem habet: ergo est intra ecclesiam, quae est fidelium collectio. Ex altera parte baptismum nondum suscepit, & characterem Christianum non habet, at ecclesia per baptismum, qui est fidei sacramentum, à synagoga sececutur: itemque ab infidelium coetu distinguitur. *Turcremata in Summa libro primo, capitulo octiduo, ad octauum argumentum.* Catechumenus dicit esse in ecclesia merito, non numero: habet enim meritum, sed non facit numerum cum ceteris ecclesiae partibus: videtur solutio sumpta ex sancto Thoma *secunda secunda, questione prima, articulo nono, ad tertium.* Canus libro quarto, *de locis Theolog. cap. 2. versicul.* At Papa etiam haereticus, distinguit: aut Ecclesia accipitur prout est fidelium congregatio; & huius pars, & membrum est catechumenus: aut accipitur, prout est baptizatorum congregatio, & huius pars non est catechumenus.

Dicendum esse mihi videretur, catechumenus non esse partem, aut membrum ecclesiae: Ecclesia enim non in interiore solum mentis fide constituitur, sed fidei professione per signum, aut sacramentum aliquod exteriori facta. Nicolaus enim Papa, cum dicit ecclesiam esse collectionem fidelium, nomine fidelium intelligit eos, qui fidem professentur, exteriori aliquo sacramento diuinitus instituto: si enim ecclesia in sola fide interiore consisteret, visibilis

bilis non esset, & tamen visibilem ecclesiam esse dicimus, vt patebit inferius.

Secundo queritur, An excommunicati sint ecclesie partes, & membra? Ratio dubitandi est, nam qui sunt excommunicati excommunicatione maiori, eo ipso sunt a fidelium cœtu submoti? Respondeo, excommunicatos esse intra ecclesiam tanquam partes, & membra, quia fidem habent, baptismum, & characterem Christianum: nec sunt ab ecclesia per Schisma, vel hæresim excisi, ac diuisi: excommunicati vero dicuntur, quia eos ecclesia priuat suis communibus suffragiis, & prohibet a Sacramentis conferendis, & suscipiendis, & separat a conuictu fidelium, vt sic respiciant a suæ contumaciæ peccato; Pari ratione suspensi, interdicti, irregulares, & qui dicuntur in Iure Depositi, vel Degradati, sunt intra ecclesiam tanquam partes. Suspensi vero dicuntur, vel à Beneficio, vel ab officio: à beneficio quidem, quia fructibus Beneficii priuantur, nec eligere possunt. *Glossa in cap. cum Vincen- tinosi, de electione: ab officio vero, quia rite suo officio ecclesiastico fungi nequeunt. Glossa in cap. Audiuimus, 4. quæst. 1.*

Interdicti vero sunt, quibus sacrarum rerum vsus est interdictus; at Irregulares dicuntur, quia sunt extra Ecclesie regulas, hoc est, secundum Canones ab ecclesiasticis Ordinibus, exclusi, ita vt promoueri nequeant; quod si fuerint promoti, vt Ordinibus iure non possunt.

Depositi vero dicuntur, quibus officium ecclesiasticum abrogatum est in perpetuum, sine vlla spe veniæ. Degradati vero, quibus est ademptus omnis Clericalis gradus, etiam prima Tonitura, ita vt privilegiis, quibus Clerici fruuntur, amplius non gaudeant.

Septimo queritur, An Peccatores sint ecclesie partes? Fuit olim hæresis eorum, qui Cathari dicebantur, id est, Pari, qui dicebant partem ecclesie non esse eum, qui non esset pura, & integræ vitæ. Hanc hæresim olim extinctâ, & sepultam succitarunt Anabaptistæ, item Ioannes VViclef. & Ioannes Hus senserunt, ecclesie partes non esse, nisi qui prædestinati sunt: quoniam 1. *Pe. 3.* Arca Noe est typus ecclesie; in qua octo anime saluæ factæ sunt: ergo in ecclesia non sunt, nisi qui salui sunt. Item ecclesia ex filiis Dei coalescit: est enim mater eorum, quorum Deus est pater, at filii Dei sunt, qui Dei hæredes, & Christi co-hæredes sunt. 1. Ioan. 1. dicitur. *Ex nobis prodierunt, sed ex nobis non erant: nam aliqui permansissent nobiscum, si ex nobis fuissent.* Non igitur in ecclesia sunt nisi qui in suscepta gratia permanent: At hi Hæretici in Concilio Constantinensi damnati sunt. Insuper Lutherani negant partes ecclesie esse nisi iustos & bonos. Contra hos omnes sacra

Denique hanc sententiam Catholicam olim egregie comprobauit Cyprianus *Epistol. 3. lib. 1. Ep. 2. Epist. libr. 4.* Hieronymus *aduersus Luciferianos*, Augustinus, *contra Petilianum lib. 3. c. 2. 3. 9. 12. 28.* Contra *Parmenianum li. 1. ca. 2. Ep. li. 3. c. 4. Ep. 5.* *Tract. de unitate Ecclesie, c. 13. 15. 16.* Contra *Donatistas post collationem ca. 4. Ep. 5.*

Obijciunt Hæretici, In Canticis ecclesia nomine Sponsæ dicitur, *tota pulchra perfecta*, in qua nulla macula inest: Respondeo, ea omnia dicuntur de ecclesia nomine eorum, qui sunt puræ, integræ, & perfectæ vitæ, sicut etiam eadem ecclesia dicitur *subnigra, & fusca*, nomine eorum, qui sunt in ea peccatores.

Secundo obijciunt: Paulus in Epistolis, eos qui sunt ad Ecclesiam vocati, & admissi, appellat sanctos: ergo ecclesie pars non est, nisi Sanctus. Respondeo, omnes fideles, ab Apostolo vocati sanctos, non quod omnes vitæ sanctitatem habeant, quæ sine charitate non consistit: sed quia sunt diuinitus vocati ad ecclesiam Sanctam, vnde vocatione sunt Sancti.

Tertio obijciunt, peccatores sunt mortui, & fidem mortuum habent: at mortuum membrum desinit esse pars corporis. Respondeo, fidem in peccatoribus, quamuis viua per charitatem nob sit, esse tamen veram fidem: solum enim dicitur mortua, quia charitatem, quæ est vita, & forma virtutum, extrinseca quidem, non intrinseca. Vnde peccatores mortui esse dicuntur, quia per charitatem non viuunt: at quia adhuc retinent veram fidem, nec sunt ab ecclesia per Schisma, vel hæresim abscissi, sunt veræ partes ecclesie. Aliud vero est de membro animati corporis naturali, quod cum mortuum est, aridum est, & desinit esse sub vita, & forma animalis, quamuis quantitate corpori adhæreat.

C A P. XXI. Qualis sit Ecclesia.

Ecclesia quatuor, vel quinque habet propria: Est enim Vna, Sancta, Catholica, Apostolica, & Visibilis.

Primo queritur; Cur ecclesia dicitur vna? Henricus Octauus Rex Angliæ in ea fuit hæresis, vt diceret tot esse ecclesias, quot regna apud Christianos: & vnumquemq; Regem esse caput ecclesie in suo Regno: ac proinde se dixit esse caput ecclesie Anglicanæ. Respondeo, distinguendo: vel ecclesia accipitur, vt est collectio omnium fidelium ab initio mundi vsque ad finem ipsius: & tunc dicitur vna ob professionem vnus, & eiusdem fidei. Nec refert in toto hoc tempore sint diuersi hominum status, varietas leges, ritus, & mores: distincta sacrificia, & sacramenta: satis enim est ad ecclesie sic sumptæ unitatem professio vnus, & eiusdem fidei in Deum. Vel ecclesia accipitur, vt est collectio credentium in Christum, & sub Evangelio viuentium. Et tunc ecclesia dicitur vna: quia, vt inquit Augustinus *Psal. 85.* in ea est vna fides, vna spes, vna charitas, & vna expectatio patriæ cælestis: Reuera ecclesie sic acceptæ vnitas consistit in professione vnus, & eiusdem fidei, Baptismi, & Sacramentorum sub vno capite visibili, videlicet, Romano Pontifice; vnde qui sunt intra ecclesiam eiusdem Legibus, & præceptis communibus tenentur, quamuis speciales ritus, mores, & leges obseruent; *Turrecremata in sum. li. 1. c. 6. 7. Ep. 8.*

Secundo queritur, Cur ecclesia dicitur Sancta? De hac questione *Turrecremata in sum. in libr. 1. cap. 9. 10. 11. Ep. 12.* Respondeo, Sanctum, idem esse quod mundum, ac purum. Deinde Sanctum dicitur, quod est Deo Religiose dicatū, firmum, & stabile, ecclesia dicitur Sancta, à Sanctitate fidei, & doctrinæ, sacrificiorum, & Sacramentorum, dicitur Sancta, quia diuinitus vocata ad vitæ sanctitatem. Item sancta dicitur; id est, firma, & stabilis Deoque consecrata.

Quæres, An dicatur etiam sancta, quia in ea nunquam defectura sit diuinæ gratiæ sanctitas? Respondeo, hoc etiam modo dici sanctam, sed non quod omnes qui sunt intra ecclesiam, habeant huiusmodi sanctitatem, sed quod in

Matth. 22. 29. Ep. 13.

Scriptura facit, dicens: *Simile esse Regnum cælorum homini Regi, qui fecit nuptias filio suo: in quas etiam intrauit is, qui missus est in tenebras exteriores. Simile quoque esse dicitur Regnum cælorum decem Virginibus, quarum quinque erant fatuæ, & quinque prudentes. & quinque fatuæ clausa est ianuâ. Similis est ecclesia reti, quo piscium omne genus colligitur: nec seliguntur, donec sint in litore expositi, vbi Angeli separabunt de medio iustorum malos, & mittent eos in caminum ignis. Similis quoque est ecclesia agro, in quo seminatum est bonum semen, & tamen inimicus homo seminavit zizania; quibus non expurgatur, donec in aream aduecta fuerit messis: tunc enim colliguntur zizania, & in fasciculos alligantur ad comburendum.*

Item ecclesia est atea illa, in qua sic collectum est triticum, vt sub palea delitescat, donec repurgatum in horreum reconditur, & paleæ comburuntur igne extinguibili. Est ecclesia magna illa domus in qua sunt vasa aurea, & argentea, lignea, & fictilia. In familia Christi seruus nequam inuenitur, non solum ille, qui conseruo miseri cordiam denegauit, sed etiam is, qui super familiam constitutus, cum moram Domini cauaretur, & pristinum timorem abijceret, cepit perecutere seruos, & ancillas, edere & bibere; & inebriari.

Axot. Instit. Moral. Pars 2.

